

VERSLAG

Programmaraad Bodem

Datum : 27 maart 2008
Tijd : 13.30 – 16.00 uur
Plaats : Utrecht
Kenmerk : SIKB-PR_N_08_29033

Aanwezig :

Marc Langenhuijsen (Vz)
Frank Lame (GTI's)
Peter Leenders (BOG)
Roel Otten (FeNeLab)
Ronny Huls (VKB)
Arie Deelen (SIKB-bestuur)
Paul Hagevoort (SBNS)
Henk Koster (ONRI)
Eric Ruwiel (VROM)
Harm Jansen (BSB Zuid)
Walter de Koning (SIKB)
Eugene Janse (IPO)
Jody de Brouwer (NEN)
Piet den Besten (RWS)
Petra Bakker (vervangt Michiel Gadella B+)
Leonard Bijlsma (NVPG)
Hub Meuffels (VNG)
Tanja van Scherrenburg (notulen)

Afwezig :

Maarten Angenent (VNO NCW)
Rob Hakstege (Defensie)
Peter de Rooij (Bouwend Nederland)
Ronald Kalwij (VNO NCW)

Gasten:

Niels van der Gaast
Ronald Peters

Actie Nr.
door

1 Opening, vaststelling agenda

De nieuwe voorzitter opent de vergadering en stelt zichzelf voor. Voor Leonard Bijlsma is dit de laatste vergadering. Jaap van de Bom wordt zijn opvolger. Ook voor Eric Ruwiel is dit de laatste vergadering; Marc Pruijn wordt zijn opvolger.

2 Overheid en Kwaliteit

a. Bodem in zicht III

Ronald Peters geeft een presentatie en een toelichting op het rapport. VROM heeft de rol van 'interbestuurlijk toezicht', Bodem in Zicht III is het laatste grote thema-onderzoek. Daarnaast heeft de VI een nieuwe taak in het kader van KWALIBO, namelijk systeemtoezicht op de erkenningen.

Bij het onderzoek Bodem in Zicht III is gekeken naar de rol van 19 bevoegd gezag-gemeenten en is een praktijkverificatie gedaan naar de uitvoering van 12 bodemsaneringen. In 2004 waren er veel kleine saneringen. Daardoor kunnen de 1^e Bodem in zicht I, Bodem in zicht II en Bodem in zicht III niet met elkaar vergeleken worden.

1. Het resultaat (dossieronderzoek en praktijkverificatie) gaf aan dat de kwaliteit van het toezicht bij een kwart van de gemeenten beter moet. Dit is gecommuniceerd naar de gemeenten.
2. De functiescheiding is hierin ook meegenomen. Die was niet overal goed doorgevoerd.

De aanbevelingen omvatten onder meer het opstellen van een leidraad voor

toezicht, dat is de HUM Wbb geworden. Bij functiescheiding blijkt dat de kritische massa van gemeenten een bepalende factor is. De commissie Mans onderzoekt de handhavingsstructuur en is gevraagd om ook te kijken naar de relatie kritische massa en kwaliteit van het toezicht. Mbt grondstromen blijkt dat de protocollen worden netjes gevolgd, maar dat het gewenst is om meer grip te krijgen op de handel.

In de hierop volgende discussie komen de volgende onderwerpen aan de orde.

- Leonard Bijlsma vraagt of men verrast was van de resultaten? Ronald Peters meldt dat men, mede gezien de resultaten van Bodem in Zicht II, niet echt verrast was. Daarnaast bevestiging dat mn schaalgrootte een belangrijke factor is. Mark Langenhuijsen vraagt of die relatie bij andere milieu-onderwerpen ook zo te leggen is, of dat bodem afwijkend is. Ronald Peters vindt dat bodem achter loopt op de handhaving Wet milieubeheer, maar dat er inmiddels veel geleerd is. De HUM Wbb heeft veel handvatten gegeven voor bodemhandhavers.
- Leonard Bijlsma merkt op dat het niveau van de handhaving naar zijn mening nog steeds erg laag is. Ronald Peters beaamt dat, maar vindt dat het niveau wel stijgt. Het omgaan met afwijkingen is nog een lastig probleem. Het plan om volgend jaar de competenties van toezichthouders verder uit te werken (in het kader van het project Kwaliteitsimpuls dat vandaag ook op de agenda staat) is ene goed initiatief.
- Paul Hagevoort meldt dat deze VI-werkwijze van onderzoeken in de praktijk grote impact heeft. Hij heeft het idee dat het een soort rekenkamer methode is (het werkt vooral op getalletjes), daar hebben de grootsaneerders last van. Ronald Peters meent dat de methode niet uit maakt, als de kwaliteit van het onderzoek maar goed is.
- Paul Hagevoort vraagt of er ook naar illegale saneringen gekeken wordt? Dat is inderdaad het geval. Dit zijn de 'free riders' die de branche een slechte naam geven. Hiervoor is het toezichtloket gestart; de VI heeft al 35 meldingen gehad.
- Peter Leenders heeft het gevoel dat er veel energie gestoken wordt in de situaties die makkelijk op tafel komen, maar weinig energie in de situaties waar het echt 'fout' zit. Volgens hem is de verdeling van energie niet goed. Ronald Peters erkent dat dit ogenschijnlijk een rol speelt; hij heeft als target dit soort vragen snel op tafel te krijgen. Het is heel moeilijk bewijslast te vinden tegen bedrijven die saneringen uitvoeren zonder vergunning. Het resultaat hiervan komt langzamer en het zijn er minder tegelijk.
- Walter de Koning merkt op dat uit Bodem in zicht II en III blijkt dat de uitvoering kwetsbaar is; onderzoek is dus belangrijk. Grote systeemonderzoeken echter, heeft de VI gemeld, zullen er niet meer komen. Wat gaat de VI wel aan deze kwetsbare uitvoering doen? Ronald zegt dat er 2 sporen komen:
  1. Monitoring implementatie Besluit Bodemkwaliteit. Er komt een soort 0-,meting om te kijken hoe de implementatie geland is.
  2. Als men een achterblijver tegenkomt of een foutieve sanering, dan zal bij de betreffende gemeente aangeklopt worden.
- Walter de Koning vraagt of er Waterbodem in zicht I komt, gaat de IVW ook onderzoeken? Ronald meldt dat dit nog niet bekend is.
- Peter Leenders vindt dat de VI erg voorzichtig is, een hele zachte aanpak, bij bedrijven zou dat veel harder en met veel publiciteit gaan. Ronald Peters onderschrijft dit niet. Hij meent dat het sanctiesysteem bij de overheid feitelijk anders werkt, namelijk met bestuurlijke druk. Hij merkt in het algemeen een heel duidelijke reactie van de aangesproken overheden. Arie Deelen merkt op dat er regelmatig negatief gerapporteerd wordt over de gemeenten en dat dat in zijn waarneming aanzienlijke impact heeft. Het moeilijkste onderdeel van de overheidstaak is toezicht houden, hij wil graag advies hoe dit het beste op het goede spoor kan komen. Paul Hagevoort vindt dat de manier van communiceren heel belangrijk is, zorg voor uitnodigend gedrag (ipv dreigen met dwangsom).
- Eugene Janse merkt op dat door de verplichte functiescheiding het intern meedenken bemoeilijkt wordt. Bodem in Zicht I, II, III heeft volgens hem juist een negatief effect, alles wordt formeler. Ronald Peters beaamt de schrikreactie, maar vindt die terecht. De oplossing ligt in het aanpassen van de schaalgrootte.

Vz concludeert naar aanleiding van de discussie in de Programmaraad: de focus

bij dit soort toezichtsonderwerpen ligt niet op 80%, maar op 20% van de zaken. Verbetering volgt vooral uit meer aandacht voor competenties van toezichthouders en manier van omgaan met elkaar.

b. Visitatie-regeling

Walter de Koning geeft een toelichting op het rapport. Het eerste jaar voor de visitatieregeling zit er op. Het aantal deelnemers is in de loop van de periode iets verhoogd. In 2007 was het thema 'kwaliteitssysteem', in 2008 zal dit 'toezicht en handhaving' zijn. Het is een draaiend systeem, wel arbeidsintensief. Dit komt ook door de personele wisselingen. De spirit zat er in in 2007.

- Eric Ruwiel legt de relatie naar de vorige discussie over de impact van de schaalgrootte. Hoe kan het kennisniveau bevorderd worden? Walter de Koning meldt dat het Platform Overheid en Kwaliteit (POKB) feitelijk een kennisplatform voor kwaliteitscoördinatoren is. POKB doet veel aan professionalisering, o.a. cursussen en uitwisseling ervaringen.
- Mark Langenhuijsen wijst op de coachingstrajecten zoals die bij de uitvoering van de Wet milieubeheer zijn ontstaan; die worden enthousiast opgepakt. Walter de Koning zal de mogelijkheden voor bodem nagaan.

WdK

De voorzitter concludeert dat de Raad de visitatieregeling een goed initiatief vindt om tot verdere verbetering te komen.

3 Voortgang MOS

Arie Deelen, voorzitter van het Platform MOS, geeft een toelichting op het verslag van de in januari gehouden workshop over de follow up van MOS, het beoogde project Bodem in Ketenperspectief. Daarnaast vertelt hij over de voortgang van het project MOS. In principe is het MOS-project afgesloten. Het resultaat is op zich een waardevol product, maar kan niet zonder verdere afspraken geïmplementeerd worden. Op dit moment wordt in overleg met VROM nagegaan wat een logisch gevolg op MOS en de workshop zal zijn.

- Paul Hagevoort wil weten hoe het nu verder gaat en vraagt of een aanpak met quick wins niet mogelijk is. Arie Deelen antwoordt dat hij met VROM in overleg is om te kijken hoe de beleidsmatige steun voor vervolgaanpak is. Een aanpak met quick wins spreekt aan, maar het gaat ook om een meer fundamentele aanpak.

Afgesproken wordt de volgende bijeenkomst opnieuw stil te staan bij de verdere plannen voor MOS en de follow up.

4 Informatie-uitwisseling in de keten

Niels van der Gaast geeft presentatie over het project Digitaal Normaal. Helaas was de papieren versie van dit rapport bij de vergaderstukken niet compleet, de digitale versie was wel compleet. In de hierop volgende discussie komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Ronny Huls vraagt waarom de overheid nu niet om de gegevens vraagt? Niels antwoordt dat vaak een kwestie van organisatie is: de toetsing vaak op een andere afdeling plaatsvindt dan het gegevensgebruik. Het is dus niet direct voor de hand liggend om te vragen om gegevens. Mark Langenhuijsen antwoordt dat het procesdenken van veel overheden nog niet zover is.
- Paul Hagevoort vindt het een interessante gedachte mits het niet verplichtend is. Hij vraagt wat de inspanningen zijn en wat het oplevert? Niels van der Gaast meldt dat de toetsingen makkelijker te vinden zijn en dat als dit digitaal is, men dit makkelijk kan hergebruiken.
- Paul Hagevoort vindt dit een te beperkt voordeel. Het moet interessanter zijn voor de mens. Hij vraagt ook naar de houdbaarheid van data. Walter Koning meldt dat het systeem zoals het er nu ligt (dus niet verplicht) geldbesparend en daardoor zeer succesvol is in het bedrijfsleven. Nu is het de stap van het bedrijfsleven naar de overheden te zetten. Het is voor de overheid een 'gratis' modernisering van bestanden voor de bodemkwaliteitskaarten nieuwe stijl. Niels vd Gast voegt toe dat in het systeem de houdbaarheid geregeld is, het betreft mn analyses en die kunnen gemarkeerd worden zodat ze (na een bepaalde datum) buiten beschouwing blijven.
- Arie Deelen legt uit dat eigenlijk de bestaande afspraak uitgebreid wordt en dat partijen die hier behoefte aan hebben hierin mee kunnen draaien. Eric Ruwiel vindt dat je hierdoor uniformiteit krijgt.
- Ronny Huls vraagt wat er geregeld moet worden voor derden? Walter stelt dat er 2 randvoorwaarden zijn:
  1. Softwarematig (dus gebruik van software die voldoet aan protocol 0101)
  2. Data aanleveren waar opdrachtgever ook iets mee kan. De standaardisatie van de datasets moet nu eerst gebeuren.
- Eric Ruwiel vraagt of de data in de toekomst rechtstreeks van adviesbureau naar bevoegd gezag gaan, dus zonder tussenkomst van de opdrachtgever? Niels van der Gaast antwoordt dat adviesbureaus deze data digitaal beschikbaar hebben en dat deze op basis van een webadres opgehaald kunnen worden als de opdrachtgever toestemming heeft gegeven.
- Hub Meuffels vraagt of dit kosten bespaart? Niels van der Gaast: Ja, want het overtypen en omzetten van data is kostbaar; de betrouwbaarheid is uiteraard ook groter. Walter de Koning vult aan dat bodemkwaliteitskaarten hiermee ook sneller geüpdate kunnen worden. Mark Langenhuijsen vult aan dat de informatievraag verandert en dat actualiteit vanuit de burger echt een wens is.
- Walter de Koning vraagt tips aan de leden van de Programmaraad hoe het beste de verschillende partijen benaderd kunnen worden.
  - Vz zegt dat het gewenst is niet alleen de hoofden van Bodemafdelingen te benaderen, maar ook ICT en milieu erbij betrekken in de breedste zin. Hij adviseert de Werkgroep bodem van de VNG te benaderen.
  - Hub Meuffels zegt dat hele keten om moet, om dit te kunnen implementeren. Je moet dan ook niet alleen overheden benaderen, maar meerdere plekken in de keten. Hij vindt dat je ervoor moet zorgen dat het helder is wat het hen oplevert.
  - Eric Ruwiel zegt dat er volgens hem een subsidieregeling in de maak is voor pilots bij het moderniseren van bodemkwaliteit kaarten (Bkk). Michiel Gadella van Bodem+ is hiermee bezig.

De voorzitter concludeert dat de Raad het project Digitaal Normaal steunt. De rode draad in de discussie is een goede uitleg van de inhoud en van de voordelen van het systeem. Met deze conclusie en de tips voor het vervolg zal het programmabureau het project voortzetten.

5 Mededelingen en verslag

WdK

- Peter Leenders heeft de vorige vergadering bij het Meerjarenprogramma 2008 aangegeven dat de communicatie actiever moet. Dit staat wel als afspraak in het verslag, maar is niet verwerkt in het Meerjarenprogramma. Walter zal dit alsnog aanpassen.
- Paul Hagevoort heeft de vorige keer aangegeven dat hij het Meerjarenprogramma wat ambitieus vond en gaf het advies voorzichtig te zijn met de nieuwe protocollen. Wat is hiermee gedaan? Walter de Koning meldt dat het CCvD Bodembeheer een discussie voert over het systeem van kwaliteitsborging. Doel is terugkijken na 8 jaar bouwen aan het systeem en vooruit kijken naar de verdere ontwikkelingen. De meeste documenten op het gebied van bodemsanering zijn inmiddels ontwikkeld, behalve nazorg en advies. Conclusies zijn verder dat BRL1000 te gedetailleerd is en dat protocollen die weinig gebruikt worden beter ingetrokken kunnen worden. Met de uitvoering van de conclusies is inmiddels begonnen (bv intrekken protocol 9335-3 en BRL 9309).

6 Rondvraag

PH
WdK

- Harm Jansen heeft het idee dat de gemeenten en provincies veel over zich heen gestort krijgen. Is dit wel de goede weg? Valt het allemaal wel te realiseren? Arie Deelen stelt voor dat als dit een thema is voor de Programmaraad hier dan een open discussie te voeren; acties die daarbij aan de orde komen zijn niet per definitie SIKB-acties, deels adresseren aan anderen.

Besloten wordt dit onderwerp volgende vergadering op de agenda zetten. Eerst contact met leden Programmaraad met de vraag wat de scope van de discussie zou moeten zijn. Paul Hagevoort stelt voor het SBNS-rapport ter gelegenheid van het jaarcongres en het recente rapport van de GSN en andere groepen te gebruiken als scope. Hij zal ervoor zorgen dat dit rapport opgestuurd wordt (mits de andere opstellers het hiermee eens zijn).

Eugene Janse vraagt of dit rapport dan eerder verstuurd kan worden dan de vergaderstukken voor de volgende Programmaraad.

- Frank Lame vraagt wat de voortgang is in de gesprekken over het idee van NEN voor een gezamenlijke Programmaraad NEN – SIKB? Arie Deelen meldt dat er in de gesprekken met NEN twee voornemens zijn, te weten:
  1. Samenwerkingsovereenkomst met werkafspraken afsluiten
  2. Programmaraad mede te gebruiken als forum voor NEN-onderwerpen. Dit eerst als experiment.

De voorzitter sluit de vergadering.

De volgende vergaderdata zijn:

- **Donderdag 5 juni 2008 [NB deze vergadering is verplaatst naar 3 september]**
- **Donderdag 20 november 2008**

